

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 9 oktober 2023

Saken

Omställningsstudiestöd; fråga om
etableringsvillkor

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden beslutar att NN uppfyller etableringsvillkoret. CSN får pröva ärendet på nytt med denna förutsättning.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket i lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd för studier på en utbildning till elnätsdesigner under tiden den 8 januari – 14 juni 2024.

CSN begärde kompletterade uppgifter från NN med bland annat frågan om han uppfyller villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden under fler än de 63 månader av kravet på 96 månader som CSN funnit vid uppgiftslämnande från Skatteverket.

NN besvarade inte CSN:s begäran.

CSN avslog, den 9 oktober 2023, ansökan med bland annat följande motivering. Enligt tillgängliga uppgifter bedömer CSN att NN bara har uppfyllt villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden under 67 månader under de senaste 11 åren. Arbetad tid får räknas tidigast från och med det kalenderår en studerande fyller 19 år. De 11 åren räknas i NNs fall från dagen innan hans studier startade, den 28 augusti 2023. För att få omställningsstudiestöd måste NN ha arbetat i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad under minst 96 månader de senaste 11 åren för att anses vara etablerad på arbetsmarknaden. Det är också tillräckligt om han haft arbetsinkomster om minst 25 procent av inkomstbasbeloppet per månad, eller i vissa fall minst tre inkomstbasbelopp per år. Enligt de uppgifter CSN har tillgång till har NN arbetat i tillräcklig omfattning, haft tillräckliga

arbetsinkomster eller annan ersättning under färre än 96 månader de senaste 11 åren. NN har därför inte rätt till omställningsstudiestöd.

NN överklagade beslutet och bifogade flera lönespecifikationer och arbetsgivarintyg. Han anförde bland annat även följande. CSN har uppgett att han har jobbat i 67 månader. Enligt bifogade handlingar har han visat att han arbetat i ytterligare 29 månader. Därmed har han arbetat i totalt 96 månader, vilket motsvarar kraven. Han önskar att beslutet ändras till att han uppfyller kraven för att ha arbetat i 8 år under de senaste 14 åren, och därmed att han även uppfyller kravet kring att vara etablerad på arbetsmarknaden för att få omställningsstudiestöd för vårterminen 2024.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett yttrande och anförde i huvudsak följande. Frågan i ärendet är om NN uppfyller villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden under den i ärendet fastställda ramtiden, 1 januari 2012 – 27 augusti 2023. För att villkoret ska vara uppfyllt ska NN ha arbetat i tillräcklig omfattning under minst 96 av de senaste 11 åren. Av utredningen i ärendet samt det överklagade beslutet framgår att NN uppfyller detta krav under 67 månader. Frågan är då om den utredning som NN kommit med förändrar den bedömning som gjorts i ärendet.

- *Januari till och med november 2012*: NNs arbetsinkomster aktuellt år uppgick till 54 000 kronor enligt uppgift från Skatteverket (inkomstgränsen var 168 800 kronor för år 2012). I denna del har NN inkommit med lönespecifikationer från Gävle kommun till styrkande av arbetad tid för månaderna; juni, juli och augusti 2012. Vad gäller arbetad tid juni framgår att han brutto skulle erhålla 7 200 kronor avseende denna period. Med en timlön om 116 kronor per timme framkommer att han avseende juni 2012 arbetat drygt 62 timmar. Juni månad har 30 dagar vilket innebär att den arbetade tiden uppgår till för få timmar. Juni 2012 kan därför inte medräknas. Avseende juli 2012 framgår att han brutto skulle erhålla 10 960 kronor med en timlön om 116 kronor vilket motsvarar drygt 94,5 timmar. Juli månad har 31 dagar vilket motsvarar en minsta arbetad tid om 70 timmar för att uppfylla arbetsvillkoret denna månad. Juli månad kan därför tillgodoräknas. Augusti månad överstiger väl den lägsta gräns som är för arbetsvillkoret, även med beaktande av sjukfrånvaron den aktuella månaden. Ytterligare två månader kan således tillgodoräknas i form av juli och augusti 2012.
- *Juli till och med december 2013*: NNs arbetsinkomster aktuellt år uppgick till 64 700 kronor enligt uppgift från Skatteverket (inkomstgränsen var 169 800 kronor för år 2013). I denna del har NN inkommit med arbetsgivarintyg från LEG Communication AB för perioden 1 november 2013 – 30 april 2014, där de särskilt intygat perioden november 2013 - april 2014, samt lönespecifikation avseende juli 2013 från Gävle kommun. Av underlaget framgår att juli 2013 kan medräknas då den arbetade tiden vida överskrider den lägsta gräns av arbetad tid som finns för denna månad. Vidare kan november och december 2013 medräknas mot bakgrund av de uppgifter som framgår i arbetsgivarintyget. Vad gäller perioden augusti - oktober 2013 finns inget underlag. Ytterligare tre månader kan därför tillgodoräknas i form av juli, november och december 2013.
- *Januari till och med december 2015*: NNs arbetsinkomster aktuellt år uppgick till 141 600 kronor enligt uppgift från Skatteverket (inkomstgränsen var 174

300 kronor för år 2015). I denna del har NN inkommit med arbetsgivarintyg från Academic Work för perioden 1 maj 2015 – 30 november 2018, där de särskilt specificerat perioden maj 2015 - november 2016. Av underlaget framgår att NN uppfyller kraven på arbetad tid under månaderna maj - december. Ytterligare åtta månader kan således tillgodoräknas.

- *Januari till och med juli 2016*: NNs arbetsinkomster aktuellt år uppgick till 174 300 kronor enligt uppgift från Skatteverket (inkomstgränsen var 177 900 kronor för år 2016). I denna del har NN inkommit med arbetsgivarintyg från Academic Work för perioden 1 maj 2015–30 november 2018, där de särskilt specificerat perioden maj 2015 - november 2016. NN har uppburit studiemedel under perioden augusti - december 2016. Av utredningen framgår att NN uppfyller kraven på arbetade tid under perioden januari - juli 2016. Underlaget som finns avseende övriga månader kan inte medräknas då han uppburit studiemedel under denna tid. Ytterligare sju månader kan därför medräknas.
- *Juli 2017*: NNs arbetsinkomster aktuellt år uppgick till 40 400 kronor enligt uppgift från Skatteverket (inkomstgränsen var 184 500 kronor för år 2017). I denna del har NN inkommit med lönespecifikation avseende arbetad tid för juli 2017 från Academic Work. Av denna framgår att han vida överskrider kravet på arbetad tid den aktuella månaden. Ytterligare tid detta år kan inte medräknas då han uppburit studiemedel under perioderna januari - juni samt augusti - december. Ytterligare en månad kan alltså medräknas.
- *Juli till och med december 2018*: NNs arbetsinkomster aktuellt år uppgick till 171 800 kronor enligt uppgift från Skatteverket (inkomstgränsen var 187 500 kronor för år 2018). I denna del har NN inkommit med lönespecifikationer från Academic Work avseende arbetad tid i juli 2018, augusti 2018, september 2018, oktober 2018 och november 2018, samt lönespecifikation från Vasakronan AB för december 2018. Juli månad uppger en arbetad tid om 49 timmar vilket inte är tillräckligt. Däremot uppfylls kravet under augusti - december. Ytterligare fem månader kan därför tillgodoräknas.
- Vad gäller underlaget som avser *augusti 2023* så kan denna månad medräknas.

Sammantaget konstaterar således CSN att underlaget i ärendet styrker att ytterligare 27 månader kan medräknas i den i ärendet fastställda ramtiden. Vid en summering kan det då konstateras att NN uppfyller kravet på tillräcklig etablering under 94 månader. Då kravet är att minst 96 månader inom den aktuella ramtiden om 11 år ska vara uppfyllda, kan CSN konstatera att han inte uppfyller kravet på tillräcklig etablering. CSN anser därför att överklagandet ska avlösas.

NN har fått tillfälle att lämna synpunkter med anledning av CSN:s yttrande. Han inkom därefter med en skrivelse där han anförde följande. Det har blivit ett missförstånd i CSN:s beräkning. Avseende juni 2012 har CSN läst att hans timlön är 116 kronor per timme. Detta stämmer inte då det är 90 kronor per timme för den perioden. Anledningen till att det står att hans timlön är 116 kronor per timme är på grund av att han hade den lönen vid utskriftstidpunkten av lönespecifikationen. I specifikationen står det att antalet timmar är 80 och att priset är 90. Det innebär alltså 80 timmar för 90 kronor per timme, vilket blir 7 200 kronor. Han anser därför att denna månad bör räknas med då antalet timmar har uppnåtts. Avseende juli 2018 så har det också skett en felavläsning. Det som borde räknas är 49,03 + 36,00 timmar, vilket skulle resultera i 85,03 timmar för den månaden. Anledningen är att Academic Work betalar ut en prestationslön om man arbetar över ett visst antal procent än vad

grundavtalet ger. Han anser därför att även denna månad bör räknas med då antalet timmar har uppnåtts.

Nämnden begärde därefter, mot bakgrund av vad NN anfört i sin skrivelse, ett tilläggsyttrande från CSN:s rättsavdelning.

CSN:s rättsavdelning inkom därpå med ett tilläggsyttrande, i vilken följande anfördes. Efter förnyad genomgång, och med beaktande av vad NN framfört kring hur lönespecifikationen för juni 2012 ska förstås, anser CSN att kravet på arbetad tid får anses vara uppfyllt denna månad. Arbetad tid får anses uppgå till 80 timmar aktuell månad vilket vida överskrider kravet för minsta antal timmar för en månad med 30 dagar. Ytterligare en månad kan således medräknas. Avseende juli månad år 2018 gör CSN följande bedömning. Prestationslön är en typ av lön som varierar över tid och kallas även rörlig lön. Den är ofta kopplad till prestation och resultat, men kan också vara beroende av resultatet för verksamheten. Begreppen gällande rörliga lönedelar är inte enhetliga och det finns inga generella system, utan anpassar till verksamheter och individer. Ett och samma begrepp kan betyda olika saker på olika arbetsplatser. Provisionslön eller resultatlön betyder att hela eller delar av månadslönen relateras till arbetstagarens individuella prestation. Provisionen används ofta som en del av lönen, samtidigt som du har en fast grundlön eller garantilön. Det finns ingen lagstiftning eller kollektivavtalade bestämmelser om rörliga lönedelar utan detta regleras i anställningsavtal, lokala avtal eller ensidigt beslut från arbetsgivaren. Av de inskickade lönespecifikationerna med Academic Work som utställare framgår att NN ska ha arbetat med en ordinarie timlön om 150 kr under juli månad. Därutöver framgår att en prestationslön om 140 kr timmen utgått för ett visst antal timmar. I lönespecifikationen avseende augusti 2018 framgår att han arbetat 133,39 timmar till ordinarie timlön om 150 kr och 53 timmar till ett å pris om 162 kr timmen. Detsamma gäller för september 2018 då han ska ha arbetat 133,88 timmar till ordinarie timlön och 28 timmar till ett å pris om 162 kr. I avsaknad av anställningsavtal eller liknande underlag går det inte att med full säkerhet säga hur prestationslönen egentligen förhåller sig till arbetade timmar. Vid en sammantagen bedömning av samtliga omständigheter bedömer dock CSN att NN gjort sannolikt att han i juli månad 2018 arbetat i en sådan omfattning att han uppfyller kravet på arbetad tid. Detta får till följd att ytterligare en månad kan medräknas. Mot denna bakgrund uppfyller NN därmed kravet på etablering genom att han under den i ärendet aktuella ramtiden om 11 år arbetat i tillräcklig omfattning under 96 av de minst 96 månader som ska vara uppfyllda. Överklagandet föreslås mot denna bakgrund bifallas.

NN har fått tillfälle att komma in med synpunkter med anledning av CSN:s tilläggsyttrande, men har inte hörts av.

Författningsbestämmelser

Av 6 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd får lämnas till en studerande som

1. har förvärvsarbetat i Sverige i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad i

a) sammanlagt minst 96 månader inom en ramtid om 14 år som kan beräknas tidigast från och med det kalenderår då han eller hon fyllde 19 år, och

b) sammanlagt minst 12 månader inom en ramtid om 24 månader, eller

2. under kvalificeringstiderna som anges i 1 a och 1 b har haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete.

Med ramtid enligt första stycket avses de 14 år respektive 24 månader som närmast har föregått den dag ansökan om omställningsstudiestöd kom in till Centrala studiestödsnämnden. Om studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in beräknas ramtiden i stället från och med dagen före studiestarten. För att förvärvsarbetet i första stycket 1 a ska få räknas ska det ha varit den studerandes huvudsyssla under kvalificeringstiden. Förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige.

Av 6 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår följande. Vid prövning av villkoren i 6 § första stycket 1 a och tredje stycket lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd får tid då den studerande har fått föräldrapenningförmåner, graviditetspenning, närståendepenning, rehabiliteringspenning, sjukpenning och smittbärränta enligt socialförsäkringsbalken samt dagersättning och dagpenning till totalförsvarspiktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspikt jämställas med förvärvsarbete under sammanlagt högst 24 månader. Detsamma gäller tid med motsvarande ersättningar i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz.

Av 8 § samma förordning framgår följande. Med inkomst av förvärvsarbete enligt 6 § första stycket 2 lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd avses arbetsinkomster enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen (1999:1229). Inkomster under en kalendermånad om minst 25 procent av det inkomstbasbelopp som gäller under det år inkomsterna intjänats motsvarar arbete under en månad. Om det för ett kalenderår inte finns uppgifter om den sökande enligt 26 kap. 19 a och 19 b §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) i arbetsgivardeklarationer, ska i stället en inkomst om minst tre inkomstbasbelopp under kalenderåret motsvara arbete under tolv månader. Inkomster från förvärvsarbete inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), med undantag för Sverige, i Förenade kungariket och i Schweiz som motsvarar arbetsinkomster enligt 67 kap. 6 § första stycket inkomstskattelagen får tillgodoräknas som inkomst i Sverige.

Av 9 § samma förordning framgår följande. För att förvärvsarbete ska anses ha varit den studerandes huvudsyssla under en kalendermånad enligt 6 § tredje stycket lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd får den studerande inte under samma tid ha tagit emot studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, eller under mer än halva månaden ha tagit emot omställningsstudiestöd enligt lagen om omställningsstudiestöd.

Av 3 kap 2 § CSNFS 2022:5 framgår att en studerande som har förvärvsarbetat i följande omfattning ska anses ha arbetat i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad.

1. Om månaden har 28 dagar: Arbete under minst 64 timmar.
2. Om månaden har 29 dagar: Arbete under minst 66 timmar.

3. Om månaden har 30 dagar: Arbete under minst 68 timmar.
4. Om månaden har 31 dagar: Arbete under minst 70 timmar.

Överklagandenämndens bedömning

Frågan i ärendet är om NN uppfyller villkoret om tillräcklig etablering på arbetsmarknaden i minst 96 månader under de senaste 14 åren. I NNs fall är han dock, på grund av ålder, begränsad i prövningen på så sätt att han endast kan räkna de senaste 11 åren, det vill säga från och med året han fyllde 19 år.

"Av förarbetena till den aktuella bestämmelsen i lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 179) framgår bland annat följande.

"Omställningsstudiestödet bör kunna lämnas till den som behöver ställa om eller vidareutbilda sig under arbetslivet. Den som arbetar ska kunna studera på en utbildning som leder till att den studerandes kompetens uppdateras och kompletteras och ger den studerande en starkare ställning på arbetsmarknaden.

Omställningsstudiestödet bör därför kunna ges till den som är eller i närtid har varit etablerad på arbetsmarknaden. För att omställningsstudiestödet inte ska konkurrera med de ordinarie studiestöden behövs ett väl tilltaget krav på tid i arbetslivet. Det är också viktigt för att styra stödet bort från förstagångsstuderande. Arbete under 96 månader, eller 8 år, bedöms vara en väl tilltagen tidsrymd för att säkerställa en sådan arbetsmarknadsanknytning. Efter så lång tid i arbetslivet kan också många vara i behov av att utveckla, komplettera eller fördjupa sin tidigare utbildning eller att ställa om till en annan inriktning. Arbetet bör vidare ha bedrivits under i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under de kalendermånader som får räknas in i kvalificeringstiden om 96 månader."

Vidare framgår bland annat följande (prop. 2021/22:176 s. 181). "Regeringen utgår i likhet med promemorian från att sökanden ska ge in det underlag som behövs för att bedöma att etableringsvillkorets krav på arbetad tid är uppfyllt, och att detta kan göras på det sätt som är lämpligt. Det som ges in kan till exempel vara arbetsgivarintyg, anställningsbevis och inkomstuppgifter eller liknande. Det bör självklart krävas att myndigheten utifrån de lämnade uppgifterna kan beräkna den arbetade tiden."

Överklagandenämnden konstaterar därmed att det är sökanden som ska ge in det underlag som behövs för att bedöma att etableringsvillkorets krav på arbetad tid är uppfyllt. NN har, i samband med överklagandet, lämnat in flera lönespecifikationer och arbetsgivarintyg.

I ärendet har CSN gjort en uträkning och prövat antal godkända månader, som i ett första skede uppgick till 67 månader. Efter att NN, i samband med överklagandet, inkommit med kompletterande handlingar har CSN gjort en ny beräkning och konstaterat att ytterligare 27 månader kan räknas med vid beräkningen av om etableringsvillkoret är uppfyllt. Överklagandenämnden finner inte skäl att göra en annan bedömning. NN har därefter anfört att ytterligare två månader, juni 2012 och juli 2018, bör räknas med då han uppfyllt antalet arbetade timmar för dessa månader.

Överklagandenämnden konstaterar utifrån ingivna underlag, såsom som CSN har gjort i sitt tilläggsyttrande, att NN får anses ha gjort sannolikt att han även för de två månaderna juni 2012 och juli 2018 har arbetat och haft tillräckliga inkomster från förvärvsarbete eller annan ersättning som kan jämföras med förvärvsarbete i Sverige. Det innebär att han sammantaget uppfyller kravet på förvärvsarbete under minst 96 månader under de senaste 14 åren. NN uppfyller således etableringsvillkoret. CSN får pröva ärendet på nytt utifrån denna förutsättning.

Robert Dalman

Jenny Sahlin

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna, Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg
Föredragande: Jenny Sahlin

Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning